

مطالعه تأثیر پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام

امیر رضا عظیمی

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.
azimiamirreza2020@gmail.com

شماره ۸۸ / بهار ۱۴۰۳ (جلد اول) / صص ۲۰۴-۲۱۶
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره هفتم)

چکیده

هزینه حقوق صاحبان سهام یکی از مفاهیم اساسی در حوزه ادبیات مالی می باشد که در تصمیم‌های تأمین مالی و سرمایه‌گذاری نقش اساسی بازی می کند. مدیریت شرکت در راستای تعیین منابع مالی مناسب، باید هزینه حقوق صاحبان سهام را حائز اهمیت قرار دهد. هدف این مطالعه تأثیر پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام است. جامعه آماری پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و نمونه مورد مطالعه، شامل ۱۴۰ شرکت پذیرفته شده طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ است. روش پژوهش توصیفی و از نظر ارتباط بین متغیرها علی-همبستگی است و از نظر هدف کاربردی و از لحاظ رویداد، پس‌رویدادی است. برای پردازش و آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون و داده‌های تابلویی و همچنین مدل اثرات ثابت استفاده شده است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه‌های پژوهش نشان داد که خوانایی گزارشگری مالی با هزینه حقوق صاحبان سهام رابطه منفی و معناداری دارد و پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد.

واژگان کلیدی: پایداری سود، خوانایی گزارشگری مالی، هزینه حقوق صاحبان سهام.

مقدمه

هزینه حقوق صاحبان سهام عبارت است از حداقل نرخ بازدهی که با کسب آن ارزش واحد اقتصادی ثابت می‌ماند. هزینه حقوق صاحبان سهام از دو بعد دارای اهمیت است. بعد اول این است که تمامی مدل‌های ارزیابی اوراق بهادار متکی به هزینه سرمایه هستند. بعد دوم این است که سرمایه‌گذاری وجوه توسط شرکت، تعیین اولویت‌های سرمایه‌گذاری، تعیین ساختار بهینه سرمایه و ارزیابی عملکرد بهینه واحدها بدون مشخص بودن هزینه سرمایه عملی نخواهد بود (حجازی، ۱۳۸۵). بنابراین به جرأت می‌توان گفت کلیه تصمیم‌های سرمایه‌گذاری در یک شرکت تحت تأثیر هزینه سرمایه آن شرکت است که این امر خود گویای میزان اهمیت موضوع می باشد.

گزارش‌های مالی با مقاصد عمومی، باید اطلاعات را به‌نحوی ارائه دهند که پاسخگوی نیازها و متناسب با دانش پایه‌ای استفاده‌کنندگان آن‌ها و بیان‌کننده ماهیت اطلاعات ارائه شده باشد. گزارش‌های مالی برای رفع نیازهای استفاده‌کنندگان مختلف با میزان آگاهی متفاوت از فعالیت‌های واحد گزارشگر تهیه می‌شود. از این‌رو، اطلاعات مندرج در گزارش‌های مالی به‌طور عموم براساس این فرض تهیه می‌شود که استفاده‌کنندگان از دانش متعارفی درباره فعالیت‌های واحد گزارشگر و نحوه حسابداری برخوردارند و همچنین، توانایی مطالعه اطلاعات و تمایل به انجام این کار را نیز دارند (هیئت

استانداردهای حسابداری مالی، ۲۰۱۰). در عین حال، اطلاعات پیچیده‌ای که برای رفع نیازهای استفاده‌کنندگان مربوط تلقی می‌شود، نباید به بهانه اینکه درک آن برای برخی از استفاده‌کنندگان مشکل است، از صورت‌های مالی حذف شود؛ گرچه این‌گونه اطلاعات نیز باید تا حد امکان به‌گونه‌ای ساده ارائه شود. کیفیت گزارشگری مالی فقط در قالب اعداد بیان نمی‌شود و شامل متن نیز هست. بر این اساس، هرچه خوانایی صورت‌های مالی بیشتر باشد، کیفیت آن افزایش می‌یابد؛ در نتیجه به درک بهتر سرمایه‌گذاران منجر می‌شود (علی‌خانی، ۱۳۹۶).

پایداری سود به معنای تکرارپذیری (استمرار) سود جاری است. هرچه پایداری سود بیشتر باشد، یعنی شرکت توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری دارد و فرض می‌شود کیفیت سود شرکت بیشتر است. پایداری سود از جمله ویژگی‌های کیفیت سود مبتنی بر اطلاعات حسابداری است و شاخصی به‌شمار می‌رود که به سرمایه‌گذاران در ارزیابی سودهای آتی و جریان‌های نقدی شرکت کمک می‌کند. سرمایه‌گذاران در برآورد سودهای آتی و جریان‌های نقدی مورد انتظار خود به بخش پایدار سود بیشتر از بخش ناپایدار آن اهمیت می‌دهند (فرانسیس و همکاران، ۲۰۰۴). سود حسابداری یکی از عواملی است که به انعکاس بیشتر اطلاعات خاص شرکت‌ها در قیمت سهام کمک می‌کند و بسته به کیفیت خود، می‌تواند به سرمایه‌گذاران اطلاعات بیشتری درباره ارزش واقعی شرکت‌ها ارائه دهد؛ اما به دلیل مسئله جدایی مالکیت از مدیریت، ممکن است ارقام تعهدی ارائه شده در صورت سود و زیان دست‌کاری شود و قابلیت اتکای آن‌ها و به‌دنبال آن کیفیت سود، در نزد سرمایه‌گذاران مورد شک و تردید قرار گیرد. در همین رابطه، حساب‌رسان مستقل با بررسی صورت‌های مالی شرکت‌ها، به سرمایه‌گذاران اطمینان معقولی در خصوص کیفیت آن‌ها می‌دهند (ابراهیمی‌کردلر و سیدی، ۱۳۸۷). پایداری سود منجر به استمرار و تکرارپذیری سود جاری که نتیجه آن حفظ سود خواهد شد و این مسأله منجر به باز شدن دست مدیر شرکت برای گسترش دادن طرح‌های سرمایه‌گذاری شرکت می‌گردد که در نهایت منجر به افزایش عملکرد و کاهش هزینه حقوق صاحبان سهام می‌شود. با توجه به این که هزینه حقوق صاحبان سهام معیار خلاصه‌ای از چگونگی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در مورد تخصیص منابع است (تثقی و همکاران، ۱۳۸۹)، میزان ارتباط میان هزینه حقوق صاحبان سهام و خوانایی گزارشگری مالی و پایداری سود مؤید این است که در زمان تصمیم‌گیری اقتصادی چقدر این معیارها برای سرمایه‌گذاران اهمیت دارد. بنابراین این پژوهش به این موضوع پرداخته شده است که تا چه اندازه پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیرگذار است؟

مبانی نظری پژوهش

پایداری سود

پایداری سود به معنای تکرارپذیری (استمرار) سود جاری است. هرچه پایداری سود بیشتر باشد، شرکت توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری داشته و فرض می‌شود کیفیت سود شرکت نیز بالاتر باشد. کیفیت سود، مفهومی با جنبه‌های متفاوت است به همین دلیل، تعاریف مختلف و معیارهای اندازه‌گیری متفاوتی در رابطه با آن مطرح می‌شود. روساین (۱۹۹۹)، سودی را باکیفیت‌تر می‌داند که پایدارتر باشد. از دید ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۱) کیفیت سود، درجه ثبات عملکرد عایدات در دوره آینده است. به اعتقاد مک نیچالس (۲۰۰۲)، سودی با کیفیت است که سطح ارقام تعهدی آن پایین‌تر باشد. جونز (۱۹۹۱) تفاوت سود و وجوه‌نقد حاصل از عملیات را به‌عنوان ارقام تعهدی تعریف می‌کند. در واقع، ارقام تعهدی به اقلامی گفته می‌شود که موجب به تعوق افتادن ثبت درآمدها و هزینه‌ها می‌شوند و یا می‌توان ارقام تعهدی را به‌عنوان انتقال‌دهنده وجه نقد به زمان دیگر معرفی کرد؛ به این معنا که پرداخت‌ها و دریافت‌های وجه نقد، به

درستی در ارقام تعهدی ثبت شده مندرج است و این موضوع موجب می‌شود این ارقام، واقعیت‌های اقتصادی شرکت را بهتر نمایش دهند.

پایداری سود از جمله ویژگی‌های کیفی سود حسابداری به‌شمار می‌آید که بر اطلاعات حسابداری مبتنی بوده و سرمایه‌گذاران را در ارزیابی سودها و جریان‌های آتی نقدی شرکت یاری می‌دهد. اما باید توجه داشت که محاسبه سود خالص واحد انتفاعی متأثر از روش‌ها و برآوردهای حسابداری است. اختیار عمل مدیران در استفاده از اصول تحقق و تطابق، برآورد و پیش‌بینی و همچنین اعمال روش‌هایی نظیر تغییر روش ارزیابی موجودی کالا، استهلاک سرقفلی، هزینه‌های جاری یا سرمایه‌ای، تلقی کردن هزینه‌های تحقیق و توسعه و تعیین هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول، از جمله مواردی است که مدیران از طریق اعمال آن‌ها می‌توانند سود را تغییر دهند. از یک سو، به دلیل آگاهی بیشتر مدیران از وضعیت شرکت، انتظار می‌رود اطلاعات به‌گونه‌ای تهیه و ارائه شود که وضعیت شرکت را به بهترین نحو منعکس کند، از سوی دیگر، بنا بر دلایلی همچون ابقا در شرکت، دریافت پاداش مدیریت واحد انتفاعی خواسته یا ناخواسته ممکن است با دست‌کاری سود، وضعیت شرکت را مطلوب جلوه دهد. در چنین شرایطی، سود واقعی با سود گزارش شده در صورت‌های مالی مغایرت داشته و رویدادی با عنوان مدیریت سود رخ داده است (مجتهدزاده و احمدی، ۱۳۹۰).

خوانایی گزارشگری مالی

انسان در تمام طول تاریخ برای شناخت پدیده‌ها و کاهش ابهام پیرامون ناشناخته‌ها به اطلاعات نیازمند بوده به‌طوری که آغاز تاریخ بشر با توانایی او در انباشت اطلاعات و مبادله آن مقارن بوده است. در یک واحد اقتصادی کار اصلی مدیر تصمیم‌گیری است و مبنای تصمیم‌گیری نیز وجود اطلاعات است به‌طوری که بدون اطلاعات درست نمی‌توان تصمیم‌های منطقی اتخاذ نمود. بنابراین اطلاعات چیزی است که ابهام را کاهش می‌دهد و انسان را به تصمیم‌گیری منطقی و درست وا می‌دارد. انسان پیش از شروع هر کاری به عاقبت آن کار می‌اندیشد و سپس راهکار مناسب را تعیین می‌کند به‌خصوص اینکه تصمیم‌گیری مربوط به مسائل مالی باشد لذا کسب اطلاعات بهنگام، صحیح و در خور اتکاء مربوط به فعالیت‌های مالی بنگاه‌های اقتصادی یکی از شرط‌های اولیه ورود مردم به سرمایه‌گذاری است (تالانه، ۱۳۸۶). بنابراین اطلاعاتی که در فرایند گزارشگری مالی مؤسسه‌ها فراهم می‌شود باید به گونه‌ای باشد که سرمایه‌گذاران را در ارزیابی عملکرد مدیریت، از لحاظ حفظ و بکارگیری بهینه منابع یاری دهد (مجتهدزاده، ۱۳۹۱). نمایندگان سهامداران یعنی مدیران به مثابه حافظان ثروت و منابع ملی سهامداران و سرمایه‌گذاران در بنگاه‌های اقتصادی تلقی می‌شوند از این‌رو ضروری است که مدیران حداقل در پایان هر سال مالی گزارش‌های جامعی از نتیجه عملیات و اقدامات خود را که دربرگیرنده وضع مالی و نتیجه فعالیت مدیران است به طور صحیح و شفاف در اختیار سهامداران قرار دهند. اشخاص، مؤسسه‌ها و سازمان‌های گوناگون از لحاظ هدف و نوع فعالیت، شکل حقوقی و نوع مالکیت تفاوت‌های بسیاری با یکدیگر دارند اما در تمامی مؤسسات یک جنبه مشترک وجود دارد و آن لزوم قضاوت درباره گذشته و تصمیم‌گیری نسبت به آینده است. در تصمیم‌گیری مربوط به امور مالی، هر واحد تجاری باید سیستمی را بکارگیرد که اطلاعات قابل اعتماد و مؤثر بر تصمیم‌های مالی را به موقع فراهم و در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار دهد. سیستمی که اطلاعات مالی یک مؤسسه را گردآوری و در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار می‌دهد سیستم حسابداری است که در ادامه به عملکردهای یک سیستم حسابداری اشاره می‌شود (رضایی، ۱۳۹۰).

کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا درباره گزارش‌های پیچیده شرکتی، بسیار سختگیرانه برخورد می‌کند. کریستوفر کاکس، رئیس وقت این کمیسیون، استفاده از معیارهای اندازه‌گیری مستقیم برای تعیین وضوح متن گزارش‌های شرکت‌ها را الزامی کرد. زیرا، عقیده داشت گزارش‌های مالی در جهتی حرکت می‌کند که خواندن آن در حال دشوارتر شدن

است و هدف این گزارش‌ها که پیش از این اطلاع‌رسانی به سرمایه‌گذاران بود، به نوعی تبدیل به بیمه کردن تهیه‌کنندگان این گزارش‌ها شده است (احمدی، ۱۳۹۷). همچنین، این کمیسیون توصیه کرد از آنجا که کلیه سرمایه‌گذاران توانایی فهم آسان گزارش‌های پیچیده شرکت‌ها را ندارند، شرکت‌ها باید انتشار از گزارش‌های پیچیده، طولانی و یا زائد خودداری کنند (آجینا و همکاران، ۲۰۱۶). دشواری فهم یک متن علل مختلفی مانند نحو و معانی، اطلاعات پیش زمینه‌ای مخاطب، خوانا بودن متن، علائق خواننده، تصاویر و طرح‌بندی و ترکیب متن دارد (چال و دیل، ۱۹۹۵). هر چند برای سنجش خوانایی یک متن ابزار و رابطه‌های متفاوتی وجود دارد اما این رابطه‌ها دقت و صحت رابطه‌های فیزیک و ریاضی را ندارد و به همه ویژگی‌های یک متن، که درک آنرا تحت تأثیر قرار می‌دهد، توجه نمی‌کند بلکه صرفاً درجه پیچیدگی زبانی متن را مشخص می‌کند (درایر، ۱۹۸۴). سنجش خوانایی در حوزه‌های مختلف از جمله ارزش‌یابی کتاب‌های درسی، تحلیل ارتباطات گروهی، روزنامه‌ها و خبرگزاری‌ها، داستان‌ها، اخبار رادیو و تلویزیون، آگهی‌های تجاری، گزارش‌های سالیانه شرکت‌ها، موافقتنامه‌ها و اسناد و بیمه‌نامه‌ها به سطح سواد، سطح درک و فهم فراگیران بستگی دارد (سوپن و تانکار، ۲۰۱۸).

سطح دشواری دو بعد دارد: یکی خوانایی متن و دیگری توانایی مخاطب در خواندن متن. بعد نخست مربوط به متن و ویژگی‌های آن است و امری زبانی تلقی می‌شود و بعد دوم مربوط به مخاطب و توانایی‌های وی بوده و فرازبانی است. همچنین، سطح دشواری و سادگی متن را می‌توان از طریق شاخص‌های خاص محاسبه کرد و به سطح‌بندی متون پرداخت (تجویدی، ۱۳۸۴).

هزینه حقوق صاحبان سهام

روش‌های حسابداری می‌بایست به‌گونه‌ای درست و مناسب رویدادهای حسابداری را اندازه‌گیری کنند. حقوق صاحبان سهام در ادبیات حسابداری به طرق متفاوتی تعریف و تئوریزه شده است، به‌گونه‌ای که هر کدام از تعاریف رویکردهایی را ارائه می‌کنند که امکان دارد مبانی اندازه‌گیری و میزان اهمیت اقلام مورد اندازه‌گیری در شرکت را تحت تأثیر قرار دهد. به‌طور کلی ۵ نظریه عمده در زمینه حقوق صاحبان سهام وجود دارد که بشرح زیر ارائه می‌شود (درخشی، ۱۳۹۱).

نظریه مالکیت

این نظریه در اوایل قرن هیجده میلادی مطرح بوده و فرض می‌نماید که مالکان و شرکت از هم‌دیگر جدا نیستند. بر همین اساس مالکان بنگاه اقتصادی در مرکزیت قرار دارند و اندازه‌گیری سود قابل تقسیم میان آن‌ها به جای تعلق سود و سرمایه مشروعیت دارد. در این نظریه، دارائی‌ها متعلق به مالکان و بدهی‌ها جزء تعهدهای آن‌هاست و سود حاصل شده موجب افزایش خالص دارائی‌ها (یا خالص حقوق صاحبان سهام) می‌شود. اصول بکارگیری نظریه مالکیت با اندازه‌گیری اجزای سودی که امروزه براساس سیستم بهای تمام شده تاریخی انجام می‌شود هماهنگی دارد، اگر چه صاحبان سرمایه آن‌طوری که نظریه مالکانه پیشنهاد می‌کند به حساب‌های حقوق صاحبان سهام کنترل ندارند (کردستانی و مجدی، ۱۳۸۶). برخی از نظریه‌پردازان این تئوری، سود قابل توزیع میان سهامداران را بسیار با اهمیت تلقی می‌کنند در حالی که برخی دیگر، ثروت را که توسط ترازنامه ارائه می‌شود با اهمیت‌تر از مفهوم سود می‌دانند، به نظر گروه اخیر، تعدیل ارقام بر مبنای قدرت خرید (سطح عمومی قیمت‌ها) یا ارزش‌های جاری، جزء لاینفک نظریه مالکانه است. به‌طور خلاصه، معادله حسابداری این نظریه عبارتست از:

رابطه (۱):

حقوق صاحبان سرمایه = مجموع بدهی‌ها - مجموع دارائی‌ها

نظریه شخصیت حسابداری

در این نظریه شخصیت واحد انتفاعی و صاحبان آن از یکدیگر متمایز و تفکیک شده‌اند و واحد انتفاعی موجودیتی مستقل و هویتی متمایز از مالک یا مالکان آن دارد. دارائی‌ها متعلق به واحد انتفاعی است، طلبکاران و صاحبان سرمایه نیز سرمایه‌گذاران در این دارائی‌ها هستند که حقوق و ادعاهای متفاوتی نسبت به آن دارد (نوروش، ۱۳۸۸).

براساس این نظریه، حقوق صاحبان سهام و ادعای اولیه نسبت به سود واحد انتفاعی ماهیتی دوگانه دارد. سهامداران حقوقی نسبت به دریافت سود سهام در صورت تصویب، حق رأی در مجامع عمومی شرکت و تسهیم خالص دارائی‌ها پس از تسویه تمامی ادعاها دارند، اما حساب‌های حقوق صاحبان سهام معرف حقوق مالکانه سهامداران نیست بلکه ادعای آن‌ها را به‌عنوان سهامداران منعکس می‌کند. همچنین سود واحد انتفاعی به سهامداران تعلق ندارد، اگر چه مبلغ آن، پس از تأمین سایر ادعاها، به بستانکار حقوق صاحبان سهام منظور می‌شود، سود واحد انتفاعی قبل از تصویب سود سهام، به تأمین‌کنندگان سرمایه تعلق ندارد بنابراین، بهره و سود سهام هیچ‌یک از سود کم نمی‌شود. چنانچه از نظریه شخصیت حسابداری استنتاج منطقی به عمل آید (تئوری تعدیل شده شخصیت حسابداری) علی‌رغم وجود ادعای سهامداران، حساب حقوق صاحبان سرمایه متعلق به شرکت است. علاوه بر این، سود نیز به واحد انتفاعی تعلق دارد بنابراین بهره و سود سهام هر دو از سود کسر می‌شود (قائمی و وطن‌پرست، ۱۳۸۴).

براساس این نظریه می‌توان چنین تلقی نمود که حقوق شرکت مترادف با سود انباشته بوده که سود پرداخت نشده دوره از آن کم می‌شود. معادله ترازنامه در این نظریه به شرح زیر است:

رابطه (۲):

$$\text{مجموع دارایی‌ها} = \text{حقوق صاحبان سهام} + \text{بدهی‌ها}$$

نظریه مازاد حقوق صاحبان سهام

این نظریه تغییری نسبت به دو نظریه یادشده است. در این نظریه دارندگان حقوق مازاد کسانی هستند که حقوق آنان در آخرین اولویت از میان تمام ادعاهای موجود نسبت به واحد انتفاعی قرار دارد. این گروه متشکل از سهامداران عادی است که اعضای آن می‌تواند در رویدادهای مختلف تغییر کند. فرض بنیادی این نظریه آنست که دلیل پذیرش مخاطره توسط دارندگان حقوق مازاد می‌بایست اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم‌گیری‌ها در اختیار این گروه قرار داده شود (مجتهدزاده، ۱۳۹۱). معادله ترازنامه این نظریه به شرح زیر است:

رابطه (۳):

$$\text{(سایر حقوق شخص مثل بدهی‌ها و حقوق سهامداران ممتاز)} - \text{مجموع دارائی‌ها} = \text{حقوق مازاد}$$

در این نظریه نیز دارایی‌ها متعلق به واحد انتفاعی است که در اختیار مدیریت قرار گرفته است و هدف مدیریت به حداکثر رساندن ارزش حقوق مازاد است. سود نیز پس از تسویه تمام ادعاهای دیگر به دارندگان حقوق مازاد تعلق می‌گیرد. براساس این نظریه، بهره و سود سهام ممتاز نیز باید در محاسبه سود واحد انتفاعی ملحوظ شوند (احمدپور و عجم، ۱۳۸۹).

نظریه وجوه

در این نظریه وجوه به معنای گروهی از دارائی‌ها و محدودیت‌هایی است که بر دارائی‌ها تحمیل می‌شود بدین گونه که این گروه ممکن است امکان ایجاد سود را داشته یا نداشته باشد. محدودیت‌های اعمال شده بر دارائی‌ها می‌تواند به دلیل بدهی‌ها یا وجوه سرمایه‌اهدایی باشد. براساس این نظریه، وجوه سرمایه‌گذاری شده باید بدون تغییر باقی بماند مگر

این که اختیار خاصی برای تصفیه کلی یا جزئی اعطا شده باشد محدودیت‌ها همچنین شامل مقاصد معین برای بکارگیری دارایی‌ها (به موجب قانون یا قرارداد) نیز می‌باشد (عثمانی، ۱۳۸۱). معادله ترازنامه در این نظریه به شرح زیر است:
رابطه (۴):

مجموع دارایی‌ها = مجموع محدودیت‌های اعمال شده بر دارایی‌ها

نظریه معادل مدیریت

براساس این نظریه، مدیریت برای انجام وظایف برنامه‌ریزی و کنترل، به نمایندگی از طرف صاحبان سرمایه به اطلاعات نیازمند است. اگرچه این نظریه بیشتر به حسابداری مدیریت مربوط است اما مدیریت در ایفای وظیفه مباشرت خود ناگزیر باید دیدگاه‌های خود را به سرمایه‌گذاران منتقل کند. نظریه مدیریت به جای حل مسائل حسابداری مالی می‌تواند موضوع‌های بحث‌انگیز جدیدی را ارائه نماید. به طور مثال نظریه نمایندگی ده سال پس از نظریه معادل مدیریت تدوین و ارائه شده است. علاوه بر این استفاده سرمایه‌گذاران از صورت‌های مالی، در نظریه مدیریت تا حدودی مبهم گذاشته شده است (بال و براون، ۲۰۰۶).

پیشینه پژوهش

گرامی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی به بررسی عدم اطمینان جریان وجه نقد و کیفیت اقلام تعهدی با هزینه حقوق صاحبان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار پرداختند و نتایج تحقیق نشان می‌دهد که فرضیه اول «کیفیت اقلام تعهدی با هزینه حقوق صاحبان سهام دارای رابطه مثبت و معناداری است. همچنین فرضیه دوم عدم اطمینان جریان وجه نقد با هزینه حقوق صاحبان سهام دارای رابطه منفی و معناداری است.

اسکو و توغدری (۱۴۰۰)، در پژوهشی به بررسی تأثیر کنترل‌های داخلی بر پایداری سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند و نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر این موضوع است که کنترل‌های داخلی بر پایداری سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر مثبت و معناداری وجود دارد.

رشیدی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی به بررسی تأثیر خوانایی صورت‌های مالی بر هزینه‌های نمایندگی پرداختند و نتایج پژوهش حاکی از آن است که افزایش خوانایی صورت‌های مالی در واحدهای تجاری منجر به افزایش کیفیت اطلاعات ارائه شده به سهامداران اقلیت و تحلیل‌گران شده و عدم تقارن اطلاعاتی به واسطه شفافیت بیشتر، بین مدیران و ذینفعان کاهش می‌یابد. به عبارتی، افزایش خوانایی صورت‌های مالی با کنترل رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران منجر به کاهش هزینه‌های نمایندگی شده و کیفیت حسابرسی به علت بهبود کیفیت افشا، منجر به کاهش ابهام در اطلاعات و هزینه‌های نمایندگی می‌گردد.

بولو و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت‌ها با توجه به نقش عدم تقارن اطلاعاتی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی پرداختند و نتایج تجزیه و تحلیل‌ها حاکی از آن است که کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر معکوس دارد؛ به نحوی که هرچه کیفیت اطلاعات حسابداری بالاتر باشد، هزینه حقوق صاحبان سهام کاهش می‌یابد؛ وبالعکس. هم چنین، عدم تقارن اطلاعاتی ارتباط مستقیمی با این تأثیر دارد. اما تأثیر همزمان قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و عدم تقارن اطلاعاتی بر تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام مورد تأیید نمی‌باشند.

هاشمی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی تأثیر استقلال حسابرس بر رابطه بین چرخش مؤسسه حسابرسی و پایداری سود پرداختند و نتایج این پژوهش نشان می‌دهد بین چرخش حسابرس در سطح مؤسسه حسابرسی و پایداری

سود رابطه معناداری وجود ندارد؛ اما استقلال حسابرسان بر رابطه بین چرخش حسابرسان در سطح مؤسسه حسابرسان و پایداری سود تأثیر معنادار و مثبتی دارد.

چن و ژانگ (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی اینکه سطح مسئولیت اجتماعی شرکت چگونه بر هزینه حقوق صاحبان سهام از طریق ریسک عملیاتی تأثیر می‌گذارد، می‌پردازد. نتایج پژوهش نشان داد که عملکرد سطح مسئولیت اجتماعی با هزینه حقوق صاحبان سهام رابطه منفی دارد. عملکرد سطح مسئولیت اجتماعی با ریسک عملیاتی رابطه منفی دارد. ریسک عملیاتی یک متغیر واسطه‌ای بین عملکرد سطح مسئولیت اجتماعی و هزینه حقوق صاحبان سهام است و اثر واسطه‌ای بین ریسک‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت متفاوت است.

باتاچاریا و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی به بررسی ارتباط میان کیفیت سود، عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه حقوق صاحبان سهام را بررسی کردند و به شواهد قابل اتکایی از ارتباط مستقیم میان عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه حقوق صاحبان سهام و ارتباط معکوس میان کیفیت سود، هزینه حقوق صاحبان سهام از یک طرف و کیفیت سود و عدم تقارن اطلاعاتی از طرف دیگر دست یافتند.

بلانکو و دئول (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی تأثیر خوانایی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌ها بر احتمال گزارشگری متقلبانانه پرداختند و یافته‌های پژوهش آنان نشان داد شرکت‌های دارای گزارش‌های مالی با خوانایی و قابلیت مقایسه کمتر، احتمالاً بیشتر از سایر شرکت‌ها به ارتکاب تقلب در صورت‌های مالی اقدام می‌کنند.

هوگس و همکاران (۲۰۱۴)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین مفهوم هزینه حقوق صاحبان سهام و بازده مورد انتظار پرداختند. آن‌ها نشان دادند که مفهوم هزینه حقوق صاحبان سهام با بازده مورد انتظار تفاوت داشته و به‌طور متوسط بین بازده مورد انتظار و جریان وجوه نقد، رشد جریان وجوه نقد و اهرم مالی همبستگی وجود دارد. نتایج حاکی از وجود رابطه بین هزینه حقوق صاحبان سهام و میزان صرف ریسک بازار، رابطه بین هزینه سرمایه، رشد، اهرم مالی و ریسک، پیش‌بینی بازده آتی و خصوصیات محیط اطلاعاتی شرکت‌ها بود.

فرضیه پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش و همچنین به‌منظور دستیابی به اهداف پژوهش، فرضیه ذیل ارائه می‌گردد. پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر معناداری دارد.

الگوی پژوهش

الگوی پژوهش از نوع رگرسیون چندمتغیره است. بنابراین، مدل زیر برای انجام آزمون فرضیه‌ها انتخاب شده است: معادله (۱):

$$CS_{it} = \beta_0 + \beta_1 Earn_{it} + \beta_2 READ_{it} + \beta_3 Earn_{it} * READ_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در معادله‌های فوق به ترتیب:

CS_{it} شاخص هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت i در سال t ؛

$READ_{it}$ شاخص خوانایی گزارشگری مالی شرکت i در سال t ؛

$Earn_{it}$ شاخص پایداری سود شرکت i در سال t ؛

$SIZE_{it}$ اندازه شرکت i در سال t ؛

LEV_{it} اهرم مالی شرکت i در سال t ؛

تعریف متغیرها به صورت عملیاتی به شرح جدول (۱) زیر است:

جدول (۱): نحوه اندازه گیری متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نوع متغیر	نحوه اندازه گیری
پایداری سود	تعدیلگر	$Earning_{t+1} = \beta_0 + \beta_1 Earning_t + \epsilon$
خوانایی گزارشگری مالی	مستقل	(میانگین تعداد کلمات در هر جمله + درصد کلمات پیچیده) $\times 0.4 =$ شاخص فوگ
هزینه حقوق صاحبان	وابسته	$K_e = D_t/P_0 + g$
اندازه شرکت	کنترلی	Ln (تعداد سهام \times قیمت سهام)
اهرم مالی	کنترلی	نسبت کل بدهی به کل داراییها

روش شناسی پژوهش

با توجه به این که داده‌ها مربوط به اطلاعات شرکت‌های واقعی بوده و نتایج آن می‌تواند راه‌گشای تصمیم‌های فعالان بازار سرمایه قرار گیرد از این رو پژوهش کاربردی محسوب می‌گردد. از طرف دیگر به دلیل این که رابطه علی و معلولی بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش مورد بررسی قرار خواهد گرفت، لذا از لحاظ انجام، علی پس از وقوع است. از لحاظ نحوه اجرا توصیفی و از لحاظ ارتباط بین متغیرها از نوع علی-همبستگی است. و از نوع جمع‌آوری داده‌ها از نوع پژوهش‌های کمی و از لحاظ زمان اجرا گذشته‌نگر و همچنین منطق اجرا استقرایی می‌باشد. مقیاس اندازه‌گیری داده‌های جمع‌آوری شده، مقیاس نسبی است. مقیاس نسبی دارای کلیه ویژگی‌های مقیاس‌های فاصله‌ای، ترتیبی و اسمی است. مقیاس نسبی، دقیق‌ترین مقیاس اندازه‌گیری است. این مقیاس دارای ارزش صفر حقیقی می‌باشد. یعنی نقطه‌ای در مقیاس که نمایانگر فقدان کامل ویژگی مورد اندازه‌گیری است.

جامعه پژوهش حاضر شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ که بالغ بر ۷۱۹ شرکت است، در نظر گرفته شده است. در این پژوهش از حذف سیستماتیک جهت انتخاب نمونه‌ها استفاده شده است.

با توجه به محدودیت‌ها ۱۴۰ شرکت به عنوان نمونه‌ی پژوهش مورد استفاده قرار گرفتند.

به‌طور کلی اطلاعات و داده‌های این پژوهش با استفاده از دو روش کتابخانه‌ای و اسناد سازمانی گردآوری شده است.

یافته‌های پژوهش

توصیف اطلاعات گردآوری شده یکی از فرآیندهای پژوهش در بخش تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش است که گزارش آنها در پژوهش، مهم است. داده‌های پژوهش با استفاده از منابع اطلاعاتی دست دوم گردآوری و دسته‌بندی شده است. توصیف اطلاعات و داده‌های آماری با توجه به مقیاس‌های اندازه‌گیری انتخاب می‌گردد. بنابراین در این بخش در مورد ویژگی‌های نمونه آماری و شاخص‌های مربوط به صورت‌های مالی اعضای نمونه آماری بحث و بررسی صورت گرفته است که در ادامه به آنها در دو بخش جداگانه پرداخته شده است.

به‌طور کلی، روش‌هایی را که به وسیله آنها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری شده را پردازش کرده و خلاصه نمود، آمار توصیفی می‌نامند. لازم به ذکر است که پس از حذف داده‌های پرت و مرتب‌سازی داده‌ها، تعداد شرکت-سال‌های متغیرهای پژوهش با اندکی کاهش مواجه شده است.

جدول (۲): شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرهای پژوهش	نماد	تعداد سال - شرکت	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
خوانایی گزارشگری مالی	READ	۷۰۰	۱۳/۶۰۱	۱۲/۷۵	۰/۷۹۳	۲۰/۳۱۰	۷/۴۶۲
هزینه حقوق صاحبان	CS	۷۰۰	۰/۴۳۷	۰/۴۱۳	۰/۱۳۷	۰/۵۹۹	۰/۰۷۴
پایداری سود	AS	۷۰۰	۰/۲۵۹	۰/۲۴۷	۰/۱۹۹	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۷۰۰	۱۱/۴۳	۱۱/۳۲	۱/۷۴۹	۱۳/۰۹	۸/۱۴۶
اهرم مالی	LEV	۷۰۰	۰/۲۱۹	۰/۲۰۱	۰/۱۵۲	۰/۶۴۱	۰/۰۰۴

در مطالعه حاضر روش برآورد مدل براساس داده‌های تابلویی است. این روش تلفیقی از اطلاعات سری زمانی (۱۳۹۷-۱۴۰۱) و داده‌های مقطعی ۱۴۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار) می‌باشد. تمامی ارقام محاسبه شده برای هر یک از متغیرهای مدل بر حسب میلیون ریال می‌باشد. برنامه‌ی نرم‌افزاری مورد استفاده در این پژوهش، برنامه نرم‌افزاری ایویوز می‌باشد. مدل‌های برآورد شده با توجه به فرضیه‌های ارائه شده به صورت مدل رگرسیون چندمتغیره ارائه شده‌اند.

تعیین نوع آزمون و روش تجزیه و تحلیل

برای تعیین روش به کارگیری داده‌های ترکیبی و تشخیص همگن یا ناهمگن بودن آن‌ها از آزمون چاو و آماره F لیمر استفاده شده است.

جدول (۳): نتایج آزمون چاو، جهت تشخیص همگن یا ناهمگن بودن مقاطع

آزمون مدل	F	احتمال آماره F	نتیجه آزمون چاو
مدل پژوهش	۱۳/۹۶۲	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می‌شود.

همان‌گونه که در جدول (۳)، دیده می‌شود، نتیجه آزمون چاو، نشان می‌دهد که احتمال به دست آمده برای آماره F در مدل پژوهش کمتر از ۵ درصد است، بنابراین برای آزمون این مدل، داده‌ها به صورت تابلویی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

آزمون هاسمن

در این آزمون از آماره چای دو با K درجه آزادی استفاده می‌شود اگر چای دو بدست آمده از مقدار جدول بیشتر بود، فرضیه H_0 مبنی بر تصادفی بودن رد می‌شود و فرضیه آثار ثابت پذیرفته می‌شود.

جدول (۴): نتایج آزمون هاسمن، جهت تشخیص استفاده از اثرات ثابت یا تصادفی

آزمون مدل	مقدار آماره	احتمال آماره	نتیجه آزمون
مدل پژوهش	۳۲/۱۰۴	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت

در این آزمون H_0 بر مدل پانل دیتا با اثرات تصادفی و فرضیه مقابل بر مدل پانل دیتا با اثرات ثابت دلالت دارد. اگر آماره آزمون هاسمن بزرگ‌تر از مقادیر بحرانی اش و یا آماره احتمال آن (prob) کوچک‌تر از ۵ درصد باشد H_0 رد و استفاده از مدل اثرات ثابت پذیرفته می‌شود. طبق نتایج حاصل از آزمون هاسمن برای مدل اول و دوم پژوهش، با توجه به اینکه در ازاء خطای ۵ درصد میزان آماره هاسمن برای مدل پژوهش به ترتیب (۳۲/۱۰۴) شده است و از طرفی میزان سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است، لذا H_0 رد می‌شود. رد H_0 نشان می‌دهد که روش اثرات تصادفی ناسازگار می‌باشد و بایستی از روش اثرات ثابت استفاده شود.

فرضیه پژوهش

پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر معناداری دارد.
مدل رگرسیونی برای فرضیه به شرح زیر است:

$$CS_{it} = \beta_0 + \beta_1 Earn_{it} + \beta_2 READ_{it} + \beta_3 Earn * READ_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون به شرح جدول (۵) زیر می باشد:

جدول (۵): نتایج آزمون فرضیه

نام متغیر	نماد متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob.
مقدار ثابت	C	۰/۴۶۲	۰/۱۵۱	۳/۰۴۸	۰/۰۰۰۰
پایداری سود	β_1 (Earn)	-۰/۶۹۵	۰/۱۶۳	-۴/۲۶۴	۰/۰۰۱۳
خوانایی گزارشگری مالی	β_2 (READ)	-۰/۲۳۷	۰/۰۸۶	-۲/۷۳۷	۰/۰۰۰۴
پایداری سود*خوانایی گزارشگری مالی	β_3 (Earn*READ)	۰/۳۲۹	۰/۱۰۰	۳/۲۹۴	۰/۰۰۱۰
اندازه شرکت	β_4 (SIZE)	۰/۱۴۳	۰/۰۴۸	۲/۹۶۱	۰/۰۰۶۷
اهرم مالی	β_5 (LEV)	۰/۲۰۸	۰/۱۱۱	۱/۸۶۴	۰/۰۲۹۴
آماره F		۲۴/۱۰۶			
سطح معناداری (Prob.)		(۰/۰۰۰)			
آماره دوربین واتسون		۲/۱۰۳			
ضریب تعیین (R2)		۰/۸۷۴			
ضریب تعیین تعدیل شده (AdjR2)		۰/۸۶۳			

با توجه به نتایج آزمون مدل پژوهش، سطح معنی داری آماره F (۰/۰۰۰) کمتر از سطح خطا بوده و کل مدل رگرسیونی معنی دار است. آماره دوربین واتسون (۲/۱۰۳) در فاصله بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد بنابراین همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. با توجه به پایین بودن سطح معناداری آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_3 نتایج آزمون نشان می دهد پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد. بنابراین H_0 پژوهش را می توان در سطح خطای ۵ درصد رد کرد. همچنین سطح معناداری آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_4 نتایج آزمون نشان می دهد متغیر کنترلی اندازه شرکت بر هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد و سطح معناداری آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_5 نتایج آزمون نشان می دهد متغیر کنترلی اهرم مالی بر هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد. ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده نیز نشان می دهد که متغیرهای وارد شده در رگرسیون توانسته اند ۸۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند.

نتیجه گیری کلی

هدف پژوهش حاضر، مطالعه تأثیر پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال های ۱۳۹۷ الی ۱۴۰۱ است. داده های پژوهش با استفاده از روش رگرسیون و روش اثرات ثابت بررسی شده است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه پژوهش نشان داد که پایداری سود بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد. در تفسیر این نتیجه باید بیان نمود که دستیابی به گزارشگری مالی با کیفیت بالا، به یکپارچگی پیوندهای موجود در زنجیره گزارشگری مالی بستگی دارد. در این راستا، افزایش پایداری سود که ناشی از افزایش کیفیت اقلام تعهدی است، از

اهمیت بسزایی برخوردار است. افزایش پایداری سود و ارقام تعهدی برای اتخاذ تصمیم‌های مطلوب اقتصادی و جلب توجه بیشتر اعتماد جهانی پس از بحران‌های اخیر برای حرفه حسابداری، برای سرمایه‌گذاران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. افزایش کیفیت ارقام تعهدی که افزایش کیفیت سود و گزارشگری مالی را در بر دارد، می‌تواند ریسک سرمایه‌گذاری‌ها را کاهش داده و سرمایه‌گذاران را برای تخصیص مطلوب منابع به سرمایه‌گذاری‌های بهینه راهنمایی کند. به بیان دیگر پایداری سود منجر به استمرار و تکرارپذیری سود جاری که نتیجه آن حفظ سود خواهد شد و این مسأله منجر به باز شدن دست مدیر شرکت برای گسترش دادن طرح‌های سرمایه‌گذاری شرکت می‌گردد که در نهایت منجر به افزایش عملکرد و کاهش هزینه حقوق صاحبان سهام می‌شود.

با توجه به نتایج فرضیه پژوهش به مدیران سازمان‌ها پیشنهاد می‌شود برای کاهش هزینه‌های تأمین مالی به مقوله کیفیت و پایداری سود، به‌عنوان عامل بقای سازمان در بلندمدت، اقدامات جدی‌تری در زمینه بالا بردن عملکرد خود انجام دهند. همچنین به سرمایه‌گذاران که از سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها دارای اهداف کوتاه‌مدت (سودآوری) و اهداف بلندمدت (سود پایدار) هستند پیشنهاد می‌گردد در زمان تعیین ریسک شرکت‌های بورسی به معیارهایی مانند کیفیت و پایداری سود توجه بیشتری کنند.

منابع

- ✓ ابراهیمی کردلر، علی، سیدی، سیدعزیز، (۱۳۸۷)، نقش حسابرسان مستقل در کاهش ارقام تعهدی اختیاری، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۴، صص ۳-۱۶.
- ✓ احمدپور، احمد، (۱۳۹۰)، رابطه بین معیارهای ریسک و اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۴۶، صص ۲۹-۴۷.
- ✓ احمدپور، احمد، عجم، مریم، (۱۳۸۹)، بررسی رابطه بین کیفیت ارقام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی، فصلنامه بورس اوراق بهادار تهران، دوره ۳، شماره ۱۱، صص ۱۰۷-۱۲۴.
- ✓ احمدی، آمنه، (۱۳۹۷)، رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش سالانه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، دانشکده علوم اجتماعی.
- ✓ اسدی، چهاربرج، محمد، دهدار، فرهاد، (۱۴۰۰)، بررسی ارتباط بین پایداری سود و واکنش بازار سهام در شرکت‌های تولیدی بورس اوراق بهادار تهران، رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۵۳، صص ۱۹۵-۱۸۶.
- ✓ اسماعیلی، شاهپور. (۱۳۸۶)، کیفیت سود، مجله حسابداری، شماره ۱۸۴، صص ۲۷-۳۸.
- ✓ اسکو، وحید، توغداری، دنیا، (۱۴۰۰)، تاثیر کنترل‌های داخلی بر پایداری سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله پژوهش‌های نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۱۰، شماره ۸۳، صص ۴۲۲-۴۳۶.
- ✓ اشرف‌زاده، سیدحمیدرضا، مهرگان، نادر، (۱۳۸۷)، اقتصادسنجی پانل دیتا، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ اعتمادی، حسین، ابراهیمی میمند، مهدی، (۱۳۹۱)، پیش‌بینی هزینه حقوق صاحبان سهام با استفاده از تحلیل خوشه ای، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۰، شماره ۳۳، صص ۹۷-۱۱۸.
- ✓ اقدامی، الهام، بنی‌مهد، بهمن، (۱۳۹۸)، بررسی تأثیر استراتژی رهبری و تمایز محصول بر هزینه حقوق صاحبان سهام، مجله حسابداری مدیریت، دوره ۱۲، شماره ۴۳، صص ۱۵۳-۱۶۵.
- ✓ بنی‌مهد، بهمن، یعقوب‌نژاد، احمد، وحیدی‌کیا، الهام، (۱۳۹۵)، بررسی توان رقابتی محصول و هزینه حقوق صاحبان سهام، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره هفتم، شماره ۲۶، صص ۱۰۷-۱۱۸.

- ✓ بولو، قاسم، (۱۳۸۶)، بررسی نسبت‌های مالی و هزینه سهام عادی، مجله پیشرفت‌های حسابداری، دانشگاه شیراز، دوره ۴، شماره ۱، صص ۱-۲۶.
- ✓ بولو، قاسم؛ مرفوع، محمد، قهرمانی، آرین، (۱۳۹۹)، بررسی تأثیر کیفیت اطلاعات حسابداری بر هزینه حقوق صاحبان سهام شرکت‌ها با توجه به نقش عدم تقارن اطلاعاتی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۷، شماره ۶۸، صص ۳۳-۶۵.
- ✓ پرنده، عالییه، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین رقابت در بازار محصول و هزینه حقوق صاحبان سهام: نقش میانجی‌گری قدرت حاکمیت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد شاهرود.
- ✓ پناهیان، محمد، باقرزاده، سعید، (۱۳۸۷)، تبیین الگوی ساختار سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات مالی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، سال پنجم، شماره ۱۶، صص ۱-۱۹.
- ✓ تالانه، عبدالرضا، (۱۳۸۶)، بررسی رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی، سود تقسیمی و سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۶، صص ۲۷-۴۶.
- ✓ تجویدی، غلامرضا، (۱۳۸۴)، رده‌شناسی متن، سطح دشواری متن و ترجمه: رهیافتی برای انتخاب متون ترجمه، مطالعات ترجمه، دوره ۳، شماره ۱۲، صص ۲۹-۴۷.
- ✓ تهرانی، رضا و نوربخش، ناصر، (۱۳۹۱)، مدیریت مالی، انتشارات نگاه دانش، تهران.
- ✓ ثقفی، علی، رحمانی، علی، معتمدی فاضل، مجید، (۱۳۸۹)، هزینه حقوق صاحبان سهام و متغیرهای حسابداری محرک ریسک، مجله دانش حسابداری، سال ۱، شماره ۲، صص ۹-۳۳.
- ✓ ثقفی، علی، مرادی، محسن، سهرابی، حسینعلی، (۱۳۹۳)، رابطه بین مدیریت سود و عدم تقارن اطلاعاتی در شرایط نااطمینانی محیطی، مجله دانش حسابداری، دوره پنجم، شماره ۱۷، صص ۱-۲۷.
- ✓ Aker, A. (2002). Richard G. Brody and Kurt Pany Audit Firm Rotation & Audit Quality, journal of CPA.
- ✓ Bae, K. (2008). International GAAP differences: the impact on foreign analysts, Accounting Review, 83, 593-628.
- ✓ Ball, R. & Brown, P. (2006). An empirical evaluation of accounting income numbers. Journal of accounting research, 6, PP: 159-178.
- ✓ Barnett A, Leoffler K. (1979). Readability of accounting and auditing messages. Journal of Business and Technical Communication. 1979;16(3):49-59.
- ✓ Bhattacharya. N. , Ecker, F. , Per. M. Olsson and K. Schipper. (2018). Direct and mediated associations among earnings quality, information asymmetry, and the cost of equity. Accounting Review, 87 (2) , 449-482 .
- ✓ Blanco, B., and Dhole, S. (2017). Financial Statement Comparability, Readability and Accounting Fraud. AFAANZ Conference, Working Paper, [https://www.afaanz.org/openconf/2017/modules/request.php?module=oc_programa & action=summary.php&id=4](https://www.afaanz.org/openconf/2017/modules/request.php?module=oc_programa&action=summary.php&id=4)
- ✓ Brigham, S. & Earhart. G. (2010). Product Market Competition, Managerial Incentives, and Firm Valuation". working paper, Lucerne University of Applied Sciences.
- ✓ Chan, K., Chan, L., Jegadeesh, N. & Lakonishok, J. (2013). Earnings quality and Stock Returns, Journal of business, forthcoming.
- ✓ Chall JS, & Dale E. (1995). Readability revisited, the new dale-chall readability formula. 1st ed. Cambridge: Brookline Books; 1995.
- ✓ Chen, Bo. & Zhang, Aojie. (2021). How does corporate social responsibility affect the cost of equity capital through operating risk? Borsa Istanbul Review Available online 26 January 2021

- ✓ Dreyer LG. (1984). Readability and responsibility. *Journal of Reading*. 1984;27(4):334-338.
- ✓ Fakhfakh, Mondher. (2015). The readability of international illustration of auditor's report: An advanced reflection on the compromise between normative principles and linguistic requirements. *Journal of Economics", Finance and Administrative Science*, 20.
- ✓ FASB (Financial Accounting Standards Board). (2010). *Statement of Financial Accounting Concepts No. 8. Conceptua Framework for Financial Reporting, Chapter 1, the Objective of General Purpose Financial Reporting, and Chapter 3, Qualitative Characteristics of Useful Financial Information*, Norwalk, CT: FASB
- ✓ Faster, Oliver. (1986). Corporate governance: Sometheory and implications. *The Economic Journal*, 105, 430 (May): 678-689.
- ✓ Francis J. (2003). Are examination of the persistence of accruals and cash flows. *Journal of Accounting and Economics*; 43: 416-451.
- ✓ Francis, J., LaFond, R. & Olsson, P. M. (2004). Cost of Equity and Earnings Attributes. *Accounting Review*, 79 (4): 967-1010.
- ✓ Ghiser A. & Ljungberg, H. (2003). Ownership structure, corporate governance and dividend performance on the Ghana Stock Exchange" , *journal of Applied Accounting Research*, Vol. 12 No.1, pp.61-73.
- ✓ Hassan, Mostafa Kamal, Abu Abbas, Bassam, Nathan Garas, Samy. (2019). Readability, governance and performance: a test of the obfuscation hypothesis in Qatari listed firms", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*. Vol. 19, PP. 270-298.